

Reagan (esquerra) i Kennedy són dos dels presidents nord-americans que han donat a parlar per les seves malalties.

ARX U

CIÈNCIA

Molts dirigents han amagat els seus problemes de salut

Quan la malaltia arriba al cap (d'estat)

Kennedy, Pompidou i d'altres dirigents tenien malalties que varen amagar a l'opinió pública. Segons alguns experts, caldria que una comissió dictaminés si un mandatari està en condicions físiques i psíquiques de seguir en el seu càrrec.

Després que François Mitterrand, el president francès, fos operat de càncer de pròstata durant la campanya del referèndum sobre Maastricht, els rumors sobre el vertader estat de la malaltia es feien sentir al carrer. Durant el seu mandat, el president Bush va patir una arrítmia mentre feia *jogging* i un desmai al Japó. Ronald Reagan també va patir una operació mentre era president. L'estat de salut dels mandataris desperta preocupació i sempre porta dubtes sobre la veracitat dels comunicats que treuen importància a aquests problemes físics.

De vegades, l'autòpsia o les revisions mèdiques practicades a alguns dirigents ens mostren que aquest mentia quan deia que no tenia cap problema de salut. És el cas de John F. Kennedy, de qui s'ha sabut ara que tenia la malaltia d'Addison, cosa que sempre s'havia negat. D'altra banda, la recerca moderna permet estudiar possibles malalties en personatges que ja van passar fa molt de temps a la història.

Aquest darrer és el cas del president Abraham Lincoln, que va morir assassi-

nat el 14 d'abril de 1865 en un teatre. Si bé la mort tràgica no provenia de cap problema físic, es creu que Lincoln patia la síndrome de Marfan. Aquesta malaltia va ser descrita pel pediatre francès Bernard-Jean-Antonin Marfan fa més d'un segle. Els individus que la pateixen tenen les extremitats molt llargues, els dits fins, les articulacions molt flexibles i solen tenir alteracions a la vena aorta i al cristal·lí de l'ull.

L'anàlisi del ADN –material genètic– del president Lincoln es farà a partir simplement d'uns cabells, uns fragments de crani i unes mostres seques de sang, que es conserven al Museu Washington des que es va practicar l'autòpsia. A partir d'aquí, les modernes tècniques de biologia molecular podrien detectar si Lincoln tenia el gen responsable de la síndrome.

En casos més recents, ara, surt a la llum la malaltia d'algun mandatari, gràcies a les revelacions dels qui li practiquen l'autòpsia. Aquest és el cas de John F. Kennedy. Es dona la circumstància que mai no es practica l'autòpsia a un

president, perquè el cos pertany a la família. Però quan, com en el cas de Lincoln o Kennedy, aquest és assassinat, la llei obliga a realitzar l'anàlisi. Fa poc han sortit publicades a la revista *Jama* (*Journal of the American Medical Association*) les revelacions que els autors de l'autòpsia de Kennedy han fet, després de tants anys de silenci.

Segons els resultats –analitzats també al suplement de medicina de *La Vanguardia*– el tres metges han parlat perquè els molesten els continus rumors sobre el complot per assassinar Kennedy. La recent pel·lícula *JFK* els hauria portat a revelar els resultats de l'autòpsia. Aquests mostren que la versió oficial sobre el nombre de trets és correcta. El que l'autòpsia no pot revelar és si va existir o no un complot. En tot cas, només sembla demostrar que Kennedy només va rebre els trets de Lee Harvey Oswald.

Però l'autòpsia de Kennedy té un altre aspecte interessant. Es rumorejava que el president patia la malaltia d'Addison, també denominada insuficiència supraren-

nal crònica primària. En aquesta malaltia, l'escorça suprarenal no produeix hormones en quantitats suficients i això pot provocar feblesa, tensió baixa amb mareigs, trastorns gastro-intestinals i alteracions psíquiques com ara irritabilitat o insomni.

La família Kennedy no va permetre que s'examinés, durant l'autòpsia, la cavitat abdominal del president. Les anàlisis es van limitar als trets que havia rebut i a la causa directa de la mort. Però se sap que Kennedy rebia tractament amb hormones, com cortisona o substàncies semblants. Kennedy s'havia declarat a si mateix com el "candidat més sà que mai s'hagi presentat". Certament, amb 43 anys, va ser el president electe més jove. Però tot i que negava tenir la malaltia d'Addison, Kennedy l'hauria patida des

l'intestí. Amb Reagan i Bush, hi ha hagut més intents d'amagar coses que no pas de ser transparents.

Curiosament, als Estats Units les autòpsies no es practiquen als caps d'estat, tret de mort per assassinat. En canvi, a la Unió Soviètica, on l'estat de salut dels seus dirigents era totalment secret, es practicaven autòpsies completes. El cervell de Lenin, per exemple, va ser analitzat detalladament. Els metges soviètics explicaven que aquesta pràctica es remuntava a l'era del tsar, quan es volia demostrar que el dirigent no havia mort enverinat.

Un altre cas és els del president francès Georges Pompidou, de qui es va anunciar la mort de forma sobtada. Pompidou patia la malaltia de Waldenström, que afecta els sistemes circulatori i immuni-

tari. Un tractament normal hauria evitat la mort del president. Però aquest volia oferir una imatge de normalitat. Aquesta imatge, però, quedava desmentida pels efectes que la cortisona administrada produïa en Pompidou: el seu rostre apareixia cada vegada més inflat i, malgrat explicacions oficials, era impossible deixar de sospitar que el president tenia algun problema greu.

Rentchnick explica tres casos en què un dirigent va haver de deixar el càrrec. El rei Jordi III d'Anglaterra (1738-1820) tenia problemes psiquiàtrics i una comissió mixta de parlamentaris i metges va concloure que no tenia capacitat per a governar. Jordi III va abandonar el tron. El mateix va haver de fer l'excèntric Lluís II de Baviera (1845-1866), que patia esquizofrènia. I el president francès

dels 30 anys, és a dir, molt abans de començar la cursa electoral.

Mai no s'ha analitzat l'impacte que hauria tingut en l'electorat saber que Kennedy patís aquesta malaltia. La confrontació amb Richard M. Nixon es va resoldre només amb 115.000 vots a favor de Kennedy. En tot cas, aquests fets revelen que molts governants no diuen la veritat sobre el seu estat de salut.

Per al doctor Pierre Rentchnick, antic professor de la Universitat de Ginebra, els ciutadans tenen dret a saber quin és l'estat de salut dels seus mandataris i, si aquest recomana que el dirigent deixi el seu càrrec, el cessament s'ha de produir.

Rentchnick és autor d'un parell de llibres sobre "aquests malalts que ens governen". Té nombrosos exemples de casos on l'estat de salut s'ha amagat i alguns, molt pocs, on el dirigent ha hagut de deixar el seu càrrec. Eisenhower seria un dels pocs presidents que va donar transparència en els seus nivells de colesterol o que tenia la malaltia de Crohn, que provoca la inflamació crònica de

La malaltia de Pompidou (dalt a la dreta) es va anunciar un cop ja era mort. Bush (a l'esquerra) i Mitterrand han estat operats durant el seu mandat.

Paul Dechanel va haver de dimitir cap al 1920 després que una comissió mèdica arribés a la conclusió que no podia seguir en el càrrec.

En canvi, hi ha casos com el de Franklin D. Roosevelt, que patia les seqüeles d'una poliomeilitis. Si bé això no li va impedir ser un dels més populars presidents dels Estats Units —reelegit quatre vegades, fins a la seva mort—, la seva greu hipertensió —de fins a 30/20—, la seva pèrdua de pes i la seva esclerosi cerebral no el feien el dirigent més adient per a la cimera de Jalta, amb Churchill i Stalin.

Rentchnick proposa que l'estat físic i psíquic dels màxims mandataris sigui analitzat, sense violar el secret mèdic, i que una comissió d'experts dicti si un dirigent ha de deixar el seu càrrec. Per ara, no hi ha cap llei establerta a cap país i dir la veritat o no depèn de la cultura política de cada un. Casos com el de Kennedy, Roosevelt o Pompidou o els rumors sobre Mitterrand haurien de fer replantejar aquesta qüestió.

Xavier Duran